21/05/2020

Ματαιώθηκαν τα “Αναστενάρια” του Λαγκαδά

/ Παράδοση

«Ο Κωνσταντίνος ο Μικρός ο ΜικροΚωνσταντίνος/ Μικρόν ντον είχε η Μάνα του μικρόν τον ραβωνιάζει/ Μικρόν τον στέλνει στο σχολειό τα γράμματα να μάθει/ Τον πρώτο χρόνο στο σπαθί το δεύτερο δοξάρι/ τον τρίτο και το τέταρτο σαν άξιο παλικάρι», λέει ο σκοπός των αναστενάρηδων, που αν δεν είχε ενσκήψει η πανδημία του νέου κορονοϊού που έφερε τα πάνω- κάτω στη ζωή όλων, θα ανέβαιναν και πάλι αυτές τις μέρες πάνω στα αναμμένα κάρβουνα, στον Λαγκαδά Θεσσαλονίκης, τηρώντας το έθιμο.

Οι τριήμερες εκδηλώσεις που είχε προγραμματίσει ο Σύλλογος «Τα Αναστενάρια του Λαγκαδά», υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας δεν θα πραγματοποιηθούν λόγω της Covid-19. «Στο πλαίσιο των μέτρων πρόληψης που πήρε η Πολιτεία (Υπουργείο Υγείας) για την πανδημία Covid-19 και σεβόμενοι την υγεία όλων μας, ο Σύλλογός μας ανακοινώνει τη ματαίωση της αναβίωσης του εθίμου των Αναστεναρίων για τις 21, 22 και 23 Μαΐου 2020», αναφέρει, σε μια λιτή ανακοίνωσή του, ο Σύλλογος Αναστενάρια Λαγκαδά.

Η πανδημία, ωστόσο, δεν είναι ικανή να σβήσει τη «φωτιά» που καίει στην ψυχή

των Αναστενάρηδων, αφού το θρακικό έθιμο της πυροβασίας που έφεραν στην περιοχή του Λαγκαδά πρόσφυγες της Ανατολικής Ρωμυλίας, από το χωριό Κωστί, που ήταν το κέντρο των Αναστενάρηδων πριν από τον ξεριζωμό, είναι συνυφασμένο με την ίδια τους την ύπαρξη.

Στα 84 του χρόνια, ο Αναστάσιος Γκαϊτατζής είναι ο πλέον γνωστός αρχιαναστενάρης στην περιοχή και ο μεγαλύτερος εν ζωή στην Ελλάδα, ο οποίος στις 19 Σεπτεμβρίου 1994, μαζί με συντοπίτες του -πρόσφυγες και μη- από τη γύρω περιοχή, ίδρυσαν τον Σύλλογο Αναστενάρια Λαγκαδά. Σήμερα, τόσο ο ίδιος όσο και ο γιος του Σωτήρης, μαζί με τους υπόλοιπους αναστενάρηδες του Συλλόγου, κρατούν ζωντανή τη «φλόγα» του εθίμου μεταλαμπαδεύοντάς την στις επόμενες γενιές.

Αφηγούμενος στο ΑΠΕ-ΜΠΕ την ιστορία του εθίμου, όπως πέρασε από γενιά σε γενιά, ο Σωτήρης Γκαϊτατζής λέει ότι, σύμφωνα με την παράδοση, η εκκλησία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο Κωστί έπιασε φωτιά και καθώς ο ναός καιγόταν, «ακούστηκαν φωνές από μέσα γιατί οι εικόνες ζητούσαν βοήθεια». Ήταν τότε που οι κάτοικοι μπήκαν στην εκκλησία να πάρουν τις εικόνες και όταν βγήκαν έξω -σύμφωνα πάντα με την παράδοση- ούτε οι εικόνες ούτε οι ίδιοι είχαν καεί…

Η αναστενάρικη ιστορία της οικογένειας Γκαϊτατζή έχει βαθιές ρίζες, «ίσως και πάνω από αιώνα», όπως λέει ο Σωτήρης Γκαϊτατζής. «Ο προπάππους μου Χρήστος Γκαϊτατζής, με κομμένο όλο το αριστερό του χέρι ύστερα από ατύχημα, ήταν ο αρχιαναστενάρης στο Κωστί, στις αρχές του 2ου αιώνα», λέει και εξηγεί πως όταν οι πρόσφυγες από το Κωστί εγκαταστάθηκαν στον Λαγκαδά, το 1923, άρχισαν να «πατάνε» κρυφά καθώς φοβόντουσαν τυχόν συνέπειες. Κρυφή ήταν και η όλη διαδικασία την περίοδο της Κατοχής από τον φόβο των Γερμανών, ενώ από το 1950 απέκτησε το έθιμο της πυροβασίας δημόσιο χαρακτήρα.

Ο Αναστάσιος Γκαϊτατζής πάτησε στη φωτιά στα 16 του χρόνια και συνεχίζει έως σήμερα, που έχει «πατήσει» τα 84. Μάλιστα, δεν περνάει μόνο πάνω από τα αναμμένα κάρβουνα, αλλά κάνει και πυροστασία, δηλαδή στέκεται πάνω σ’ αυτά. Ο γιος του, Σωτήρης Γκαϊτατζής, «πάτησε» για πρώτη φορά στα 20 του και κάθε φορά που πλησιάζει ο καιρός για το έθιμο νιώθει μια εσωτερική …ανησυχία. «Θέλω να χορέψω, να πατήσω στη φωτιά», αναφέρει χαρακτηριστικά και εξηγεί πως αυτό που νιώθει δεν είναι εύκολο να το περιγράψει κανείς με λόγια… «Είναι ένα προσωπικό εγκάλεσμα, το αισθάνεσαι να σε κυριεύει και παραδίνεσαι», σημειώνει επισημαίνοντας πως μετά τη φωτιά, «αισθάνομαι ήρεμος και πλήρης εσωτερικά».

«Είμαστε», συνεχίζει, «μια ομάδα που ανανεώνουμε την εμπιστοσύνη όχι με λόγια αλλά κοιτώντας στα μάτια ο ένας τον άλλον. Ο αναστενάρης δεν πυροβατεί για

δική του δόξα αλλά γιατί το θέλει ο Άγιος». Το «κλειδί», άλλωστε, στην όλη διαδικασία βρίσκεται στην πίστη. «Όσο πιο βαθιά πίστη έχεις, τόσο πιο εύκολα μπορείς να φέρεις εις πέρας και με επιτυχία το πανηγύρι», τονίζει και προσθέτει: «Αν προσέξετε, δεν πατούν στη φωτιά όλοι με τον ίδιο τρόπο. Άλλοι περνάνε γρήγορα, άλλοι πατάνε πολύ, με όλο το πέλμα και άλλοι πατάνε λίγο. Αυτό οφείλεται στη δύναμη και τη χάρη που εκείνη τη στιγμή παίρνουν από τους παππούδες και από τις χαρές (εικόνες). Δεν υπάρχει καμιά άλλη εκπαίδευση».

Εν αναμονή της επόμενης αναβίωσης του εθίμου, ο Σωτήρης Γκαϊτατζής τονίζει πως οι αναστενάρηδες όχι μόνο είναι περήφανοι για την καταγωγή τους αλλά διαφυλάσσουν και ως κόρη οφθαλμού το έθιμο, προσπαθώντας να το περάσουν από γενιά σε γενιά.

πηγή: ΑΠΕ – ΜΠΕ